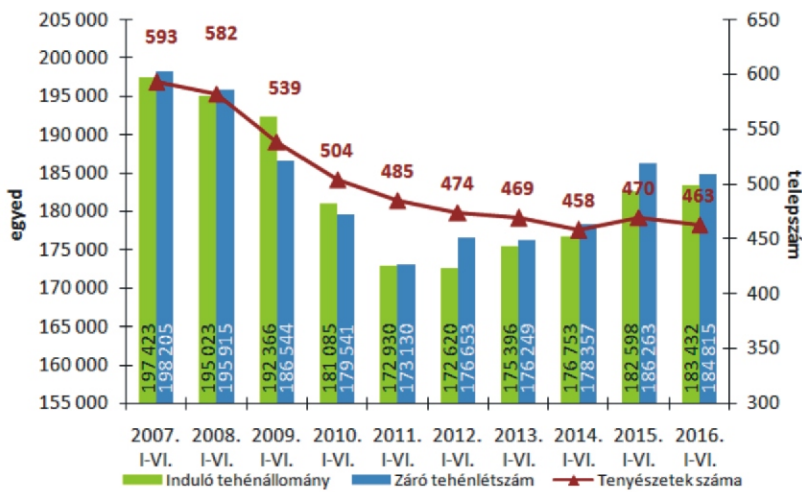
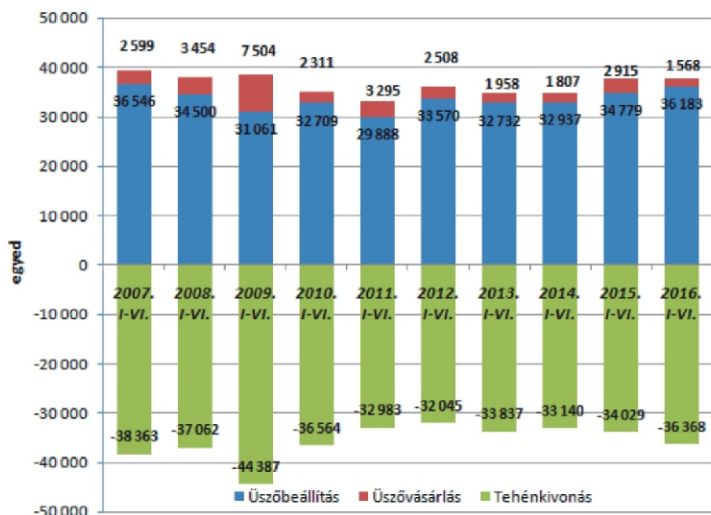

A TEJÁGAZAT ÖKONÓMIÁJA

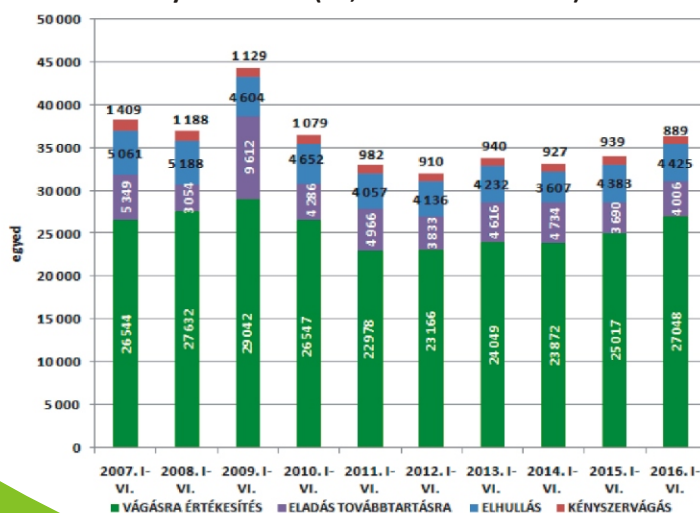
1. ábra: Az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetek száma, induló és záró tehénlétszáma (db, 2007-2016. I-VI. hó)

2. ábra: Az üszőbevétel és tehénkivonás alakulása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-VI. hó)

3. ábra: A tehénkivonás megoszlása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-VI. hó)

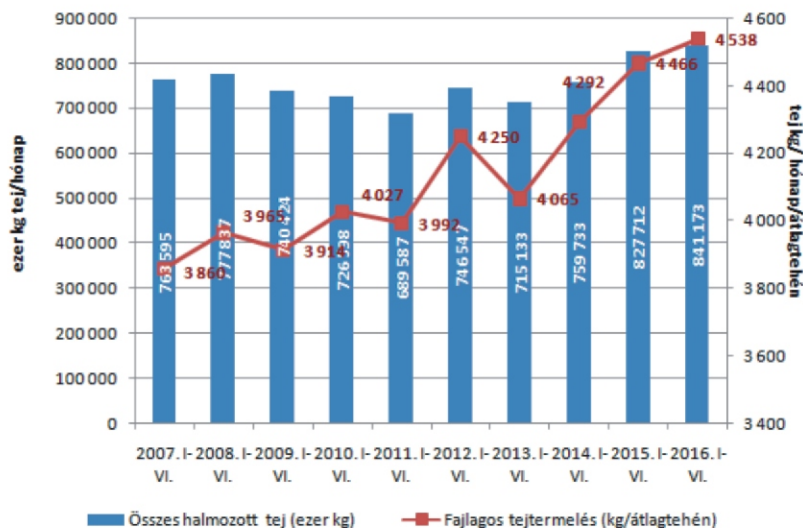

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tenyészetek száma 463 volt 2016 júniusában, kettővel kevesebb, mint a megelőző hónapban, és mint tavaly júniusban. 2016. június végén mintegy másfél ezerrel kevesebb termelésellenőrzött tehenet tartottak, mint 1 évvel korábban (-1.448; -0,8%). Az „A” módszerrel ellenőrzött tehenészetek száma az elmúlt 9 év alatt 21,9%-kal (-130) kisebbedett, de 2007 júniusa óta a záró tehénlétszám ennél kisebb mértékben, 13.390 egyeddel (-6,8%) csökkent, így a telepenkénti átlagos tehénlétszám 334-ről 399-re nőtt.

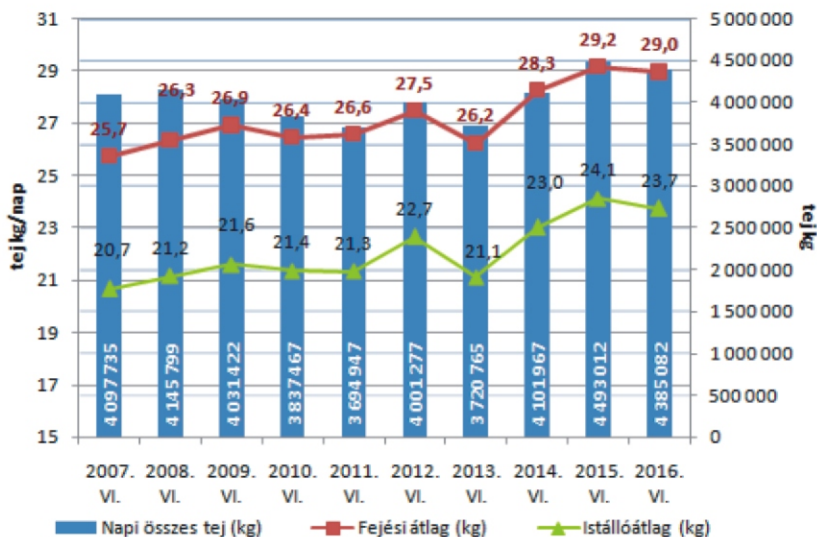
Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tenyészetek januári 1-jei induló tehénlétszáma 2015-ről 2016-ra - egy év alatt- gyakorlatilag nem változott (+834 tehén; +0,5%), ugyanakkor az idei év első felében a termelésellenőrzésbe bevont tehenek száma 0,8%-kal bővült (+1.383 egyed). Ennek elsődleges oka, hogy noha 2015 első hat hónapjához képest 2.339 tehénnel, 6,9%-kal (!) több tehenet vontak ki, ugyanakkor - a tehénkivonásoknál a bázis-időszakban már eleve magasabb - üszőbeállítások száma 4%-kal nőtt (+1.404), ami a drasztikusan csökkenő üszővásárlásokkal (-1.347, -46,2%) együtt még mindig meghaladta a kivonást. Ugyanakkor ezen trend tartós fennmaradása esetén az év második felében már az állomány csökkenésével is számolhatunk.

2016 első felében az állományból kivont tehenek 74,4%-át vágásra értékesítették (a selejtezett tehenek száma 27.048 volt), ami igen magas arány. Ezen felül a tehénkivonások 2,4%-áért a kényszervágás (889 egyed), 12,2%-áért (4.425 egyed) pedig az elhullás volt felelős, amelyek átlagos értékeknek tekinthetőek. Ugyanakkor a továbbtartásra értékesített állatok aránya még mindig nagyon kicsi, összesen 11,0% (4.006 egyed) volt (!). Mindezek az adatok visszatükrözik a tejiaci válság elhúzódását. 2016 első hat hónapjában az induló tehénállomány 14,7%-át selejtezték, 0,5%-át kényszervágták, 2,4%-a elhullott, 2,2%-át pedig továbbtartásra értékesítették, így összesen a tehenek 19,8%-át vonták ki a termelésből, ami a korábbi évek átlagánál nagyobb mértékű.

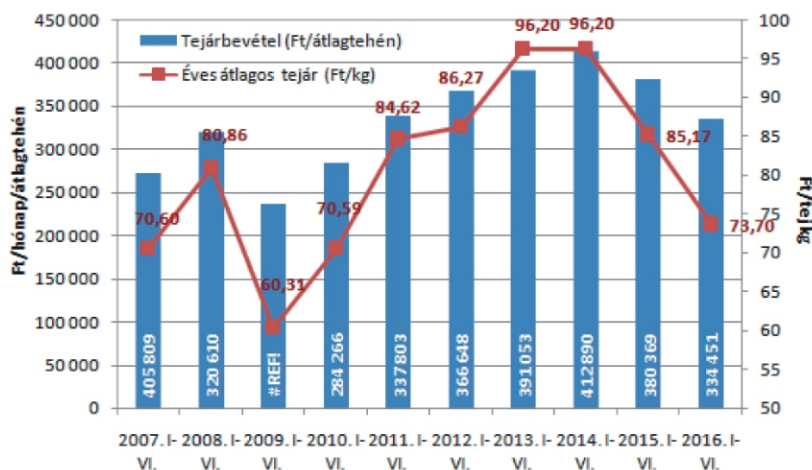
4. ábra: Összes halmozott és fajlagos tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-VI. hó)

5. ábra: Fejési és istállóátlag, valamint a napi összes tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2007-2016. VI. hó)

6. ábra: Tejárbevétel és az éves átlagos tejár az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2007-2016. I-VI. hó)

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tehenek összes halmozott éves tejtermelése az év első hat hónapjában meghaladta a 840 ezer kg-ot, aminek elsődleges oka a fajlagos tejtermelés 4,5 ezer kg fölé történő emelkedése volt. 2015 hasonló időszakához képest a fajlagos tejtermelés +72 kg-mal (+1,6%), az összes halmozott tejtermelés pedig 13,5 ezer kg-mal (+1,6%) emelkedett, ami az elmúlt 10 év legmagasabb tejtermelési szintjének felel meg, bár az éves növekedés üteme az elmúlt 3 évhez képest csökkent. 2007 és 2016 hasonló időszaka között a fajlagos tejtermelés növekedése 17,6%-os volt (+678 kg) (!), míg az összes halmozott tejtermelés 77,6 ezer kg-mal (+10,2%) nőtt.

Az összes halmozott tejtermelés növekedésével szemben idén júniusban már csökkent a napi összes tejtermelés mind a 2016. január-májusi időszakhoz, mind az előző év júniusához képest, és 4,4 millió kg alá esett. Tavaly júniushoz képest ez 107,9 ezer kg-mal kevesebb tejet jelent (-2,4%), de még így is az elmúlt évtized második legnagyobb június havi napi termelési szintjét jelentette. Emellett 2015 júniusához képest mind a fejési átlag (29 kg), mind az istállóátlag (23,7 kg) kismértékben (-0,2 kg, -0,7% ill. -0,39 kg, -1,6%) csökkent. Tehát ezen tejtermelési mutatók tekintetében a csökkenő trend 2016 májusa óta folytatódott. Összességében az elmúlt 9 év alatt a fejési és istálló átlag 3,23, ill. 3,06 kg-mal lett több (+12,6%, ill. +14,8%).

A tehenenkénti tejárbevétel 2016 első felében 334,5 ezer Ft volt átlagosan, 12,1%-kal kevesebb, mint az egy évvel korábbi hasonló időszak bevétele. Ennek oka, hogy bár a fajlagos tejtermelés 1,6%-kal nőtt, a hazai tejár továbbra is rendkívül alacsony (13,5%-os csökkenés egy év alatt) és gyakorlatilag a 2007. és 2010. közötti időszak átlagára süllyedt (a 2007. azonos időszakának termelői árához képest is csak 4,4%-os a növekedés). A nyerstej országos termelői átlagára júniusban 65 Ft/l körül alakult. A nyerstej kiviteli árának csökkenése megállt 55-60 Ft/l között, ami több mint 15%-kal kevesebb az egy évvel ezelőtthez és a jelenlegi belpiaci árhoz képest. A tejtermékek világpiaci és Európai Unió belüli árai továbbra sem nőnek és egyelőre nem is várható emelkedés. A hazai termelők számára egyetlen kedvező piaci változás, hogy a nyerstej kiviteli árának csökkenése megállt, amit alapvetően az olaszországi nyerstej árak növekedése idézett elő. Ha ez a trend folytatódik, akkor várható, hogy nyár végére a kiviteli árak ismét meg fogják haladni a belföldi felvásárlási árakat, így a nyerstej-kivitelünk ismét meglódulhat, valamilyen szinten csökkentve a nyomást a hazai felvásárlási árakon.

Dr. Ózsvári László PhD, MBA

tanszékvezető egyetemi docens
SZIE ÁOTK, Állat-egészségügyi Igazgatástani és Agrárgazdaságtani Tanszék